

Издаје сваког
четвртка у недјељу

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Оглави рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтинје. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног гласила“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Изабрани посланици.

Српско-хрватска коалиција.

1) Српска самостална странка:

1. Поп Пајо Обрадовић (Грачац).
2. Поп Перо Крајновић (Срб).
3. Др. Срђан Будисављевић (Брлог).
4. Светозар Прибићевић (Кореница).
5. Др. Богдан Медаковић (Плашки).
6. Васо Муачевић (Војнић).
7. Буде Будисављевић (Вргинмост).
8. Прото Никола Ерцеговац (Глина).
9. Др. Богдан Стојановић (Костајница).
10. Др. Миленко Марковић (Пакрац).
11. Шандор Поповић (Даљ).
12. Радивој Пауновић (Нуштар).
13. Никола Петровић (Стара Пазова).
14. Др. Душан Поповић (Митровица).
15. Ђорђе Ђурић (Моровић).

2) Хрватска уједињена самостална странка:

16. Проф. Др. Винко Кришковић (Госпић).
17. Др. Богослав Мажуранић (Селце).
18. Др. Еразмо Барчић (Бакар).
19. Др. Перо Магдић (Врбовско).
20. Др. Едо Лукинић (Карловац).
21. Густав Модрушан (Драганић).
22. Грга Тушкан (Сисак).
23. Др. Лав Мазура (Петриња).
24. Стјепан Церовац (Крапина).
25. Ј. Глојнарић (Преграда).
26. Др. В. Турковић (Пожега).
27. Др. Ф. Пољак (Доњи Михољац).
28. Др. Иван Лорковић (Валпово).
29. Др. И. Палечек (Вуковар).
30. Др. Божо Винковић (Вараждин).
31. Др. М. Новосел (Стубица).
32. М. Кутузовић (Церна).
33. Др. Ф. Бенешкић (Шид).
34. Др. Владимир пл. Николић (Огулин).
35. Мирослав гроф Кулмер (Загреб).

Франкофуртимаши:

1. Ф. Хрустић (Загреб).
2. Стипе Вучетић (Перушић).
3. Драго Влаховић (Сењ).

4. Мато Полић (Слуњ).

5. Др. В. Хомотарић (Клањец).
6. Др. А. Хорват (Нови Мароф).
7. Др. С. Помпер (Нова Градишка).
8. И. Затлука (Вилићсело).
9. Др. В. Пребег (Брод).
10. Др. Јосип Франк (Криж).
11. Јурај Томац (Бишкупец).
12. Др. Ф. Милобар (Св. Иван Жабно).
13. Др. Т. Кумичић (Златар).
14. Драгутин Хрвој (Гарчин).
15. Фран Новак (Крижевци).

Мишиновици:

1. Јерко Павелић (Карлобаг).
2. Ф. пл. Куфрин (Писаровина).
3. Др. Миле Старчевић (Св. Иван Зелина).
4. Др. Ђуро Балашко (Клоштар).
5. Стј. Загорац (Копривница).
6. Др. А. Павелић (Самобор).
7. Ц. Акачић (Иванец).
8. Др. И. Бањавчић (Јаска).
9. Др. Ж. Петричић (Оточац).

Сељачка странка:

1. Стјепан Радић (Лудбрег).
2. В. Ловрековић (Чазма).
3. Томо Јалжабетић (Новиград).
4. Др. А. Радић (Дугосело).
5. Др. Шуперина (Бјеловар).
6. Др. А. Радић (Вел. Горица).
7. Драг. Ковачевић (Новска).
8. А. Јемрић (Херцеговац).
9. Мато Бабогредац (Бошњањи).

Српска радикална странка:

1. Др. Алекса Ивић (Хртковци).

Изван странака:

1. Франо Супило (Делнице).

Мађарони:

1. Др. Никола Томашић (Загреб I).
2. Левин Чаврак (Земун).
3. Др. Људевит Шварц (Дарувар).
4. Др. Драгутин Најман (Осијек II).
5. Др. Антун Пинтеровић (Осијек I).

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послије, да га читате.

6. Др. Фрањо Збјежовски (Слатина).
7. Др. Теодор гроф Пејачевић (Нашице).
8. Др. Фрањо Папратовић (Вука).
9. Др. Ловро Радичевић (Ђаково).
10. Фрањо Ристер (Рума)
11. Др. Гига Авакумовић (Ириг).
12. Јован Карамата (Шимановци).
13. Гашо Девић (Удбина)
14. Др. Фердо Шишић (Винковци).
15. Др. Владимир Николић (Мартинци).
16. Др. Лаза Секулић (Карловци).
17. Др. Фрањо Спевец (Вировитица).
18. Димитрије Бранковић (Илок).

Послије побједе.

Мађароне је народ на изборима побиједио. Бан је под сигурно био рачунао да ће код избора добити 36 својих људи у сабор. А добио их је само 18, упкос расипању новца и насиљима, којима се у много котарева служио.

Коалиција је дошла у сабор са 35 мандата. Српска самостална странка, коју је мислио прегазити, са 15. Ни остале странке, осим франковаца, неће подупирати владе, догод она хоће да иде трагом старих мађарона, попуштајући Мађарима.

И тако је српски и хрватски народ и по трећи пут од 1906. године викнуо јасно и гласно: Што је моје, то тражим од Угарске и нема силе која ће ми зачепити уста, да то не иштем. И народ ће ту ријеч рећи и по четврти, пети, десети, стоти пут, ако устреба.

А по свему, како сад изгледа, требаће. Бан нема него петину својих људи у сабору. Коалиција га неће помагати, јер хоће да оснује јаку мађаронску странку, јер тражи од нас Срба, да распустимо своју странку и утопимо се у његовој странци, јер није одржао својих потписаних обећања, јер се код избора послужио силом гором него Раух. Кад би код нас воља народна одлучивала, као у другим сретним земљама, бан би се сад морао захвалити, јер је потучен на изборима. Али код нас се слуша народна воља тек онда, кад виде да волимо помријети, него одрећи се свога, кад виде да нас баш не могу те не могу сломити.

И зато ће ускоро бити и други избори. Ми то ваља да имамо на уму и да се спремамо за њих још боље, него за ове изборе. Јер, морамо признати: Нисмо се на доста мјеста право спремали. А да смо, избори би испали још горе по мађароне.

Од Срба није баш много изборника остало код куће, осим два три котара. Срби су у гокемој већини дошли свуда на биралиште. Али лпак приличан број има оних, који су остали иод куће. Ви који сте били на биралишту, који

сте сад прокушани у борби, морате бити учитељи онима што су први пут изостали. Говорите им, како је то ружно не доћи тамо гдје се одлучује судба земље и народа, како је то лијепо и дично борити се за праведну народну ствар, како су и они дужни и морају доћи, кад дође до поновних избора. Наша војска мора бити на тима новим изборима још многобројнија, још чвршћа. Ми морамо мађароне притиснути на земљу да зијевну, да се никад више не придигну.

Спремајте се на нову побједу. То је прва ријеч, коју вам кажемо послије ове побједе, коју смо извојевали на биралишту.

Из ратарских писама о изборима.

Никада наши ратари нису и сами интересирали се толико за изборе, колико овај пут. То доказују и многа писма, која смо овај пут добили од њих.

Један млад ратар из Наудовца питао нас је, били он могао гласати мјесто свога оца. Кад смо му одговорили да не би, писао нам је како му је жао, што не може, па вели:

„Не би ми жао било платити за дан избора тежака, нека оре на мјесто мене код куће, само да ја имам право ићи на избор. И са мном би био један глас више за г. Гавранчића.“

Из Миклеушке пише нам један ратар, како су тамошњи Срби ратари ишли сложено гласати против Јозуе Франка, који је куповао своје људе. Па онда каже:

„Само је из Доње Влајничке Миле Балабан Симин, несретни Србин ишао читавих 8 дана прије избора кортеширати за Франка по свим селима. Молим вас метните ово у „Српско Коло“, нека за његову срамоту сазнаду сви Срби.“

Из В. Набрђа тражио је један ратар, да га брзојавно обавијестимо, за кога би они гласали, јер коалиција није у њихову котару поставила кандидата.

Из вуковарског котара један ратар писао нам је како се чује да њихов кандидат др. Палечек није вијеран коалицији, него да ће пријећи у банову странку. Он нас моли да му јавимо што је на ствари и вели:

„Ако је владин, ја не би дао гласа њему ни за које новце на свету.“

Из опћине наудовачке пишу нам три ратара, како је жалосни српски свештеник Митровић из Гађишта кортеширао за мађарона Спеваца.

„То је један Маџар, а није Србин. Наопак је по нас Србе, што се он зове српски парох и што је међу нама Србима. Мјесто да нас упућује и води као прави поп народски, он још ради за мађароне.“

Кад смо дошли влаком у Вировитицу, ту нас је дочекао парох Вељко Лукић из Борове, један честити и ваљани борац народни. Ту су били из цијеле пивничке опћине изборници и парох Лукић је помислио да ће ови изборници Срби сви бити за коалицију. Кад смо дошли биралишту према великој биртији или

гостиони, ту их је њихов начелник Деметровић повео све у биртију као марву. Ту их је напајао и гулашем хранио, само нека гласују за дра. Спевца.

Кад смо се вратили са биралишта и дошли на колодвор, ту је начелник Деметровић њих поређао уз шарампов, па их броји као месар волове, кад их хоће у вагун натјеривати. Још их питају Срби бирачи, који су гласали за коалицију из другијех села, куда ће начелник Деметровић са тима воловима без рогова, ели у Пешту, ели у Беч“.

Из котара Лудбрег, гдје је изабран Стјепан Радић од хрватске пучке сељачке странке, пише један Србин ратар, како ни он ни други Срби ни су хтјели гласовати кад су видјели да нема кандидата коалиције. Онда вели, како су неки Радићеви изборници приговарали, што он не даје паприкаша и пића и мрмљали како је прије боље било на изборима, на то сам их ја, вели он, изгрдио, да су „очи на под оборили“.

Узимамо ли простора у другом броју, донијећемо изватке и из других писама, да виде наши људи, који су још несвјесни, како се српски ратар нагло освјешћује. Ова су нам писма велика радост и нада, јер показују, да ће наш ратар све више ићи напријед у својој свијести и да ће га све теже моћи сломити.

Бој на Лозници.

1810.

— Наставак —

Ту му дође Поцерац Милошу,
Крвава му сабља до балчака
И десница до рамена рука,
Сијекући око града Турке,
Милош тјеша Богићевић Анту:

„Ја мој брате, Богићевић Анто!
Немој тужит', не плаши Србова,
Еда Бога и Богородице!
Како смо се побили с Турцима,
Ево има шест година дана,
Бегод смо се с Турцима ударили,
Свагђе јесмо Турке разбијали:
Добре коње у срму облисмо,
У скерлет се чоху обукосмо,
Све од Турак' што смо добивали;
Еда и сад Турке разбијемо,
Од Турака шићар добијемо!“

Ал' бесједи Богићевић Анто:

„А мој брате, Поцерац-Милошу!
До сад смо се с Турцима ударили,
Кад на Турке огањ оборимо,
Одмах почну Турци узмицати,
А сад Турци узмакнути неће;
Је ли бојак три бијела дана?
Је ли ово ватра без престанка?
Ништа Турци узмакнути неће,
Већ се ближе прикучују граду,
На Лозницу нагло ударају:

Сад ће Турци Лозницу отети,
Ми војводе главе погубити,
Сиротиња муке допаднути.

Слатки Бого! што ли ћу ти јако?“

Ал' ето ти Бакал-Милосава,
Крвава му сабља до балчака
И десница до рамена рука,
Сијекући око града Турке,
Бакал кара обје војводе:

„Не будал'те, двије војводе!
Ил' сте луди, ил' сте се препали?
Што се, болан, 'нако не владате,
Кô су с' старе војводе владале?
Ђе је вама дивит и хартија?
Што ви ситну књигу не пишете,
Не пишете, па је не шаљете
Б'јелу Шапцу, Лазаревић Луки,
Комендату од Шапца бијела,
Нек вам даде индат у Лозницу?
Другу пиш'те, Чупићу пошљите,
Трећу пиш'те шеру Парашници
Голом сину Зеки буљубаши:
Та они су на гласу јунаци,
Њих се боје сви Турци Бошњаци;
Ако нама од њих помоћ дође,
Нека знате разбијемо Турке“.

Кад то чуо Богићевић Анто,
Та онда се пера осјетио.

Узе Анто перо и хартију,
Дркћу руке, писати не може,
Веће даде Поцерцу Милошу:

„Нај ти, побро, Поцерац Милошу!
Нај ти, побро, перо и хартију,
Књигу пиши, ја ћу говорити“.

Узе Милош дивит и хартију,
Милош пише, а говори Анто.

'Вако Анто у књизи говори:

„Господару, Лазаревић Луко!
Ја из Шапца, српски комендате!
Или чујеш, болан, ил' не чујеш?
Или за нас хајеш, ил' не хајеш?
На Лозницу Турци ударили
И прве нам шанце освојили
И по њима адат поставили
(По бедену уд'рили барјаке,
И у њима амаз проучили),
А Лозницу града опасали;
Нагло Турци на град ударају,
За беден се рукама приватају,
Лозница се из темеља креће,
Хоће Турци Лозницу узети.
Да ти видиш, Лазаревић Луко,
Ја каква је сила у Турака!
И какви су коњи у Турака!
Још да Турци пију рујно вино,
Рујно вино јал' бистру ракију,
Би нагнао своје добре коње,
Би Лозници на беден скакали;

Ал' не пију вина ни ракије,
 Па уздама коње пометају.
 Дај нам индат до нећеље прве,
 Ако ли нам не дадеш индата,
 Ја индата до нећеље прве,
 Када буде у свету нећељу,
 Ја ћу Турцим' предати Лозницу:
 Бранити се више не можемо“.

Оде књига Шапцу бијеломе.
 Учи књигу Лазаревић Луко,
 Учи књигу, грозне сузе лије;
 Другу Луко на кољену пише,
 Те је шаље бијелој Лозници,
 А на руке Божићевић Анти
 И свом побру Бакал-Милосаву
 И Милошу, крилу од Поцерја:
 „Чујети ли, до три војеведе!
 Браните се, не дајте Лознице
 Ја у турске, у проклете руке,
 Не дај града без велика јада,
 Без прољева крви од Србина;
 Неће проћи три бијела дана,
 Стићи ће вам помоћ са свих страна
 Вићећете јада од Турака“.

Оде књига бијелој Лозници.
 Оде Луко друге књиге писат':
 Прву пише, шаље у Љешницу
 Ев' из Борка Симеуну кнезу:
 „Симеуне, биоградски кнеже!
 Не распусти биоградске војске,
 У Љешници дочекаћеш мене:
 Лозница нам у невољи цвили,
 Ваља дават' индат у Лозницу
 И србињске избављати душе
 Од Турака из нечисте руке“.

Другу пише, те Чупићу шаље:
 „О Чупићу, Змају из Ноћаја!
 Војску купи, хајде у Љешницу,
 Лозница нам у невољи цвили“.

Трећу пише, шаље Парашници,
 Голом сину Зеки буљубаши:
 „Голи сине, буљубаша Зеко!
 Дед' устани и голаће крени,
 Да си брзо у б'јелу Љешницу,
 Лозница нам у невољи цвили“.

Трећу пише, те Катићу шаље:
 „О војводо, Катић Симеуне!
 Деде крени твоје Прекодринце,
 Ти си цаба господство добио,
 Сад ћ' у тебе срећу окушати;
 Да си брзо у Љешницу б'јелу,
 Лозница нам у невољи цвили,
 Онђе ћу те виђет' код Лознице,
 Онђе ћу ти љебац поклонити“.

(Наставиће се).

Русија.

Петар Велики. (Од 1689. до 1725.) Петрове новотарије.

Кад је Петар свршио са бунтовницима, почео је да увађа у Русију новотарије, све оно што је по његову мишљењу било добро у западној Европи а од чега су се Руси туђили.

Започео је вањштином Руса. Руси су тада изгледали као чуда: носили су сви листом дуге браде, дуге хаљине до земље с дугим рукавима. Племићи као и грађани и сељаци. Петар је отпочео са шалом. Кад су се једног дана скупили племићи око њега, он их прими лијепо, па приђе са маказама (ножицама) једном па другом, и поодсијеца им сам својом руком браде и дугачке рукаве. Иза тога изда наредбу по свој земљи, којом забрањује носити одијела старинска, слична поповским мантијама, и браде. Ко хоће носити браду, дужан је плаћати велики порез. Он је хтио и по вањштини начинити Русе сличне Европљанима. На улазима у градове постављени су били људи, који су поткраћивали одјећу и обривали браду онима који нису хтјели слушати.

До тада су Руси жене држали као у харемима, ван куће на путу морале су крити лице као Туркиње. Петар то забрани и нареди да племићи и грађани присилно сазивају друштва (посијела), у којима су женске откривена лица са мушкарцима забављале се, играле, разговарале. Забрани да се пред царем пада на кољена, да се људи понизују у својим молбама на цара.

Како му је патријарха сметао у послу, он, по смрти његовој, укине патријархово достојанство. У Русији ни сад нема патријарха, него православном руском црквом управља Синод, збор свију владика, у ком, по одредби цара Петра, председава цар.

У исти мах Петар уреди стајаћу војску, морнарицу, устроји школе за официре, фабрике за лијевање оружја.

Велика брига Петрова била је да се у Русији развије трговина и индустрија (фабрике). Први пут за њега почео се водити у Русији угаљ из земље. Он се старао да се дигну фабрике стакла, да се цријеп и цигља пече по новом начину, да се устроје фабрике сукна, платна, свиларе; да се унапреди виноградарство; он је завео у Русију бољу, садању врсту говеда, коња, оваца, он је слао младе људе у Њемачку да се уче сточарству. Стотине младих људи слао је у Њемачку и друге државе на западу, нека уче занате и фабричке послове. И кад су се вратили кући, често је он главом држао испит с њима да види шта су научили. Показивао им је тада своје дланове, покривене жуљевима од тешког рада и говорио: „Видиш, брајко,

ја сам цар, па су ми дланови пуни жуљева. А све то зато, да вама дам примјер, па да барем под старост своју видим око себе ваљаних помоћника својих и слугу отаџбине наше". Осим тога довео је у Русију са запада небројено сваковрсних занатлија.

Кад је Петар дошао на владу, биле су у Русији само 33 фабрике, а за његове смрти било их је 240. Толико је Петар урадио.

Области разних у Русији било је до Петра безброј, надзора ни прегледа никаква, крало се, варало, гулило, митило, није било реда никаква, није се знало ни ко пије ни ко плаћа. Све је то промијенио Петар, управу начинио једноставнију, смањио број разних области, свуда увео строг надзор, страшним казнама прогонио глобације и подмитљиве чиновнике. Није то било једаред, да је Петар, како је био стасит као оријаш какав, штапом млавио као марву генерале и губернатаре (велике жупане) којима се доказала подмитљивост. Чинио је то, гдје би ухватио такове чиновнике: у канцеларији, на путу, ма гдје.

Прије Петра школе нигдје оком да видиш. А за њега никоше школе за официре, за чиновнике свију струка, за инџинире, за попове и најзад школе за народ. Он је знао да је незнање оно што убија Русију, и упео се да учини како би га што више и што прије нестало.

Апотеке није видјела Русија до Петра. Чак се старао зато да се уреде баште у којима ће се узгајати љековито биље; његовим настојањем уређене су у Русији прве љековите бање.

Пусте крајеве Русије засељавао је народом из гушће настањених крајева и подупирао исељенике.

Волио је Русију више него себе, дјецу своју и ишта на свијету. Није било часа у ком није мислио о слави и о величини руског народа и Русије, није било ноћи у којој о том није сањао. За њега у животу није било мира и одмора, вјечити работник био је тај велики цар. Све је учио, све је сам радио, у све се разумио. И зато је морало све добро и велико испасти испод руке његове. **б.**

Како се зарачунавају шумске штете?

(Нод имовних опћина).

Наш народ има сваки дан посла са шумским штетама, или да их прави, или буде преућиван, или исте утјерују. Ради се ту дакле о плаћању у готовом, а не зна баш нико, како се те шумске штете прорачунавају. Неко виче, да је једанпут за једна кола дрва платио много

више него ли други пута, или да је платио далеко више него ли вриједи.

Овдје ћемо у главном упутити, како се те шумске штете рачунају и то једним рачунским примјером, те како у појединим случајевима за исту множину дрва плаћа се различито.

Прво је код шумских штета, какова се врст дрвета усијече, а познато је сваком, које су врсти боље и те се наравно најскупље плаћају. Те су цијене за поједине крајеве различите, већ према скупоћи дрвета.

Друго је у каквом се стању дрво посијече. За суво дрво плаћа се само онолико, *колико оно вриједи*, а за полусирово и сирово плаћа се више и то опет према томе, је ли дрво извађено из *гушке или рјеђе* шуме, из прве мање, а из друге више. Код ових случајева не плаћа се само оно, што сада то дрво вриједи, него се плаћа и оно, што би то дрво било порасло, да је још остало, док би за сјечу дозрело, односно, док би могло живјети.

Највише се плаћају оне штете, које долазе од кресања дрвета, без обзира на то, крешу ли се *сирове или суве* гране. То се често пута више плати, него ли да је осјечено читаво дрво.

Ево примјера.

Неко посијече 20 хрстових дрвета, просјечне дуљине 10 метара, дебљине у средини просјечно 15 см. (6 цоли), што износи 2·36 куб. метара (кубика) грађе и 1 пр. метар огријева.

Рецимо, да је цијена грађе овако крупних дрвета по једном кубуку 6 К, а један метар (слабо натрпана кола) огријева (облице) 2 К.

Колико ће платити за ово шумске штете?

- 1.) Ако су дрвета била сува, плаћа:
  - за 2·36 кубика грађе (по 6 К) 14·16 К
  - за 1 метар огријева (по 2 К) 2.— „

свега 16·16 К

(шеснаест круна и 16 потура).

2. Ако су дрвета сирова и извађена из *рјеђе* шуме, плаћа исто као напријед за сува, али још мора платити накнаду што би дрво још расло и што је шуму још јаче прориједио, а та се рачуна за грађу тако, да се мјесто кубика грађе рачуна кубик прве врсти огријева (најскупље), који би за растовину коштао рецимо 3 К, а за огријев се рачуна исто онолико, колико износи једанпут израчуната вриједност огријева. Дакле тај повишени износ биће према овом за горњи примјер овај:

- за грађу 2·36 кубика (по 3 К) . 7·08 К
- а за огријев 1 метар (по 2 К) . 2.— „

9·08 К

Овом износу 9·08 круна прирачуна се још

Савјетујте своје рођане и пријатеље да нупују и читају овај лист.

она вриједност дрвета 16.16 К, дакле плаћа се свега **25 круна и 24 потуре**.

3.) Ако су дрвета сирова и извађена из гушће шуме, плаћа се за *половицу мање* повишени износ од напријед израчунатога, дакле 4.54 К (половицу од 7.08 К), у којем случају плаћа за шумску штету ово: (4.54 К више 16.16 К) **20 круна и 70 потура**.

4.) Ако ли је пако неко са једнога дрвета накресао 1 посве пуна кола дрва (2 метера), платиће за шум. штету, ако је 1 метер по 2 круне ово: не плаћа 2 него 4 метера (двоструко) по 2 К метер или свега 8 К, колико износи и повишени износ, што је дрвету узео снагу за рашћење, дакле свега **16 К за једна кола дрва**.

Код кресања је свеједно, кресао сирове или суве гране, једну или више, увијек се рачуна оваквим начином.

Зато, када се већ праве шумске штете, треба се уопће клонити кресања или дирања у дубећа дрвета, а кад се хоће што дубеће посјећи, треба тражити што суво, преломљено, о од сирова само што из гушће шуме и лошије врсти дрвета (нарочито за огријев), па ће бити далеко мањи рачуни шумских штета.

П. М.

Шта се збива у нас и у свијету.

Све претплатнике молимо да нам пошаљу дужну претплату. Нека нам не убијају листа и нека нас не силе да их предајемо адвокату и трошкове да им правимо.

Послали су нам за „Српско Коло“ Лазар Ке-лић из Јасеновца 4 К 80 ф. (3 п.); Стеван Ра-дујковић из Липовчана 1 К 60 ф. (2 п.); Сто-јан Арбутина из Мајских Пољана 3 К 20 ф.; Дим. Даријевић из Ст. Бановаца 80 ф. (1 п.); Ђуро Грчић, учитељ из Двора 9 К 60 ф. (6 п.); Глишо Пауновић из Пакленице 3 К 20 фил.; Станко Живковић из Г. Буковице 2 К 20 ф.; Павле Татарин из Липовчана 80 ф.; Гига Јовић, парох из Карловаца 80 ф. (1 п.); Чедо Петро-вић из Габоша 1 К 60 ф.; Српска Читаоница у Арачу 2 К 40 ф.; Др. Душан Тишма из Н. Сланкамена 3 К 20 ф. (претплатио једног ра-тара); Ката Балић из Д. Богићеваца 2 К и Пе-тар Трбојевић из Обрежа 80 ф.

Свима од срца хвала!

Српском престолонаследнику Александру иде болест непрестано на боље. Због тога је у Ср-бији овладала радост, јер је престолонаследник врло омиљен у свем народу ради своје добро-те, вредноће и љубави према народу.

Како су се ратари узбринули били за њега и колико га воле многи, види се по том, што су многи ратари, који се тобоже разумију у лечење,

слали на двор краљевски писма, у којима су препоручивали којекакве бапске сеоске лекове за престолонаследника, траве и врачке штока-кове, јер да ће од тога прећи болест, „као да си је руком однео“.

Дабогме да ти лекови нису употребљени, али су краљу била мила та писма, као доказ бриге и љубави народне.

Наш прорачун. Састављен је прорачун за-једнички за Угарску и Хрватску. Расходи су срачунати на 1 милијарду (хиљада милиона) 672 милиона, 457 хиљада и 302 круне, а при-ходи на 1 милијарду, 672 милиона, 507 хиљада и 129 К. Дакле, рачуна се да ће 1911. бити прихода за 49 хиљада 827 К више него рас-хода.

За Хрватску и Славонију одређено је 26 милиона и 750 хиљада круна, за нека 3 ми-лиона више него до сад. Да смо били покорни и сагнули шију, не би ни то добили. Овако су нам као псима нешто добацили, да нас умире за час.

Из тога видите, како за нас нема среће, док не будемо самостални финансијално, док ми не будемо сами купили своје приходе и распоређивали с њима.

Основане су Српске земљ. задруге у месту Вршац (четврта већ задруга) и Сефкерину у Банату.

Сретан им рад!

Наша браћа у Турској страдавају страшно. Пред кратко време спалила је војска турска цело једно село српско близу турске границе, а сељане, старо и младо, поклала. Многбројни Срби из пограничних крајева пребегли су у Црну Гору да спасу голе животе. Црна Гора је управила притужбу ради тога на све велике државе.

Овај број претрпан нам је разним матери-јалом, па не можемо нарочито о изборима до-нијети више ствари. То ћемо рећи у идућем броју и даље.

Јесам ли послао претплату за „Српско Коло“?

Различите вијести.

Нове железнице. Идуће године почеће се у Хрват-ској са градњом железница: Вирје—Копривница и

Беловар—Гарешница—Грубишно Поље. Обе железнице врло су потребне за оне крајеве куд иду.

Број стоне у Европи. У *Немачкој* било је по задњем попису: коња, магараца и мула 4,356.000; говеда 20,631.000; оваца и коза 11,238,000; свиња 22,147.000. У *Француској* коња 3,648.000; гов. 13,950.000; оваца 18,881.000; св. 6,995.000. У *Енглеској* к. 2,152.000; гов. 11,719.000; ов. 31,750.000; св. 3,530.000. У *Италији* к. 2,188.000; гов. 6,210.000; ов. 13,875.000; св. 2,504.000. У *Румуњској* к. 872.000; гов. 2,589.000; ов. 5,889.000; св. 1,709.000.

Косци.¹⁾

Фију, фију, фућ, фућ. Косци косе,
а косе им звижде:

Фију, фију, фућ, фућ. Журе да покосе
Долове аги свом.

Еј косачи вр'једни, јесте ли уморни?

„Од сунца до сунца,

Од зоре до мрака —

Наше мишке снажне посо не умара,

А срце је тврдо — камен да запара“.

Фију, фију, фућ, фућ. Косци косе,
а косе им звижде:

Фију, фију, фућ, фућ. Журе да покосе
Долове аги свом.

Људи, пријатељи, имал' што да једем?

„Просенога хљеба,

У тиквама воде,

Соли... то имамо —

За боље не знамо

Од како ходамо,

Намјернику сваком од свег срца дамо —

Ма и непријатељ био све да знамо“.

Цика, цака, цок, цок. Своје косе клепћу,
ц'јело село јечи:

Цика, цака, цок, цок. А када поклепћу —

Удри ко и прије:

Фију, фију, фућ, фућ...

Од сунца до сунца,

Од зоре до мрака —

Њине мишке снажне посо не умара

А срце је тврдо — камен да запара.

Међења.

Васкрсије М. Обрадовић.

Говор ратара Јандрије Војводића из Срба.²⁾

Мили наш брате заступниче! Ево дочекасмо дан избора, дан славе и побједџе наше у нашем изборном срезу, у нади да ће, ако Бог да, у свој Хрватској и

¹⁾ Ова пјесма у кратко али тако истинито и вијерно, да се срце од јада грчи, описује јаде и невољу љуту, у којој живе босански кметови. Зато је и доносимо.

²⁾ Овим говором поздравно је он послвије избора народног заступника поц Перу Крајновића.

Славонији одјекнути слава наша народна, побједџа наше узданице српско-хрватске коалиције.

Ми који нијесмо изборници твоји, него присташе срп. сам. странке, дођосмо као мироноснице гробу Христа Спаситеља, да тебе поздравимо, и поздрављамо те као човјека и Србина, којег изабраше испред 22690 душа. Сви ти желимо добро здравље, и непоколебиво јуначко држање на вис. сабору, осим рода кукавица који данас изостадоше као онај проклети Бранковић, којег српска историја по кукавичлуку позна. А ми данас, послвије свих покушаја мађарских силника и невоља које претрписмо, осуђујемо оне који устегоше гласове и не дођоше избору — и нека их стид буде онога јединога брата Хрвата, што дође да даде глас свој теби борче српски. Али, Богу хвала, мало бјеше рода кукавичког, остадоше данас поражени, посрамљени и презрени од поштеног народа српског.

Сад нека знаду и силници и издајице, да ми нијесмо заведена странка, ни грчко-источни живаљ, ни православни Хрвати, ни велеиздајници, а богме ни њихови аминаши, него свјестан народ српски и остајемо. Зато, брате заступниче, свјесни изборници изабраше тебе испред нас свију, да нам чуваш наше законе, наше право, наше светиње које нам наши намучени предци у аманет оставише, дадосмо ти моћ и снагу, а и свемогући Бог нека те благослови. Сад обрачунавајте са онима који нас мучише и муче, који наше чиновништво опремаше у Мусулинске Потоке и који нас подизаше на вјешала и т. д. Тешко је избројити оне неправде са којима нас мучише а камо ли претрпитих. Издајицама народа судиће народ и правда Божја а свјестан народ ипак славиће побједу истине, правде и слободе.

Живио наш народни заступниче!

Шта ћемо и куда ћемо са нашим ђацима. Богати родитељи збринуће лако своју децу, али што ћемо и куда ћемо са онима ђацима, који су сиромашни, који немају где и на чему да живу, који не могу на више школе, а здрави су и ваљани су, па заслужују, да се и за њих заузмемо, да их ишчупамо из јада, сиротиње и пропасти?

Све те ваљане здраве Србе ћаке од 12 до 15 година, који су макар основну школу добро изучили, препоручујте „Привреднику“, који ће их све лепо упутити и добро удомити.

За ваљану децу, за коју се „Привредник“ заузме, збринуто је — као што је познато — све, све од првог дана шегртовања, па док не стану на своје ноге, док не отпочну своје самосталне радње.

И нужни капитал — за отпочетак самосталне радње осигураће се тима питомцима, који су ваљани, па се држе у свему свога реда.

„Привредник“ се заузима онда, да се према себи са ваљаним Српкињама и ожене.

Упућујте, дакле, увек и неупућене родитеље и неразумну децу и све Србе уопште: како ваљани људи своју срећу најсигурније постизавају, макар и сиромашни били. —

Одговори уредништва.

Николи Рудићу: „Српско Коло“ шаљемо Вама и Ацићу, рачунаће вам се од дана кад смо почели слати па до године истог дана. Јавите били боље било да на г. учитеља шаљемо. Овако ће вам се можда у општини губити.

Јовану Новачевићу у Н. Слаћемо ми на Вас, док се отац не врати. Кад не би слали, могли би они од општине вратити и рећи: нема га. Драго нам је јако, што сте тако загријани за народну ствар и волите толико „Срп. Коло“, да га гладни и жедни читате.

Мити Јездимировићу у Стапару. Послали смо Вам три броја на оглед. Претплата је на годину 3 К 20, на по године 1 К 60, на четвртину године 80 фил. Гледајте да нам нађете претплатника.

Милану Сувајићу и Лази Каролићу у Врднику: До краја године пошаљите нам сваки 70 фил., јер смо Вам послали и задња два броја.

Божидару Ћорићу у Ремовцу-Ђуловац. Одговорили смо Вам картом, али и овдје одговарамо да се власник оне земље зове *Јован Никић*, а живи у мјесту *Надин*, у Далмацији. Обратите се на њега.

Нове књиге.

Вертеп, написао *Коста Драгосавац* учитељ, цијена 20 фил. Штампано у Новој Градишкој код *Миливоја Млађана*. У овој књижици лијепо је описан божићни обичај „вертепа“ код Срба. Ту су пјесмице које пјева вертеп и говори који се говоре у вертепу. Препоручујемо књижицу народу.

ЖЕЛИТЕ ЛИ ДА ШТЕДИТЕ?

Онда немојте жалити, него одмах јавите једном картом вашу тачну адресу

**I. СРПСКОЈ ИЗВОЗНОЈ ТРГОВИНИ
МАНДИЋ И КРАЈОВАН :: АБАЦИЈА
(ABBAZIA).**

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервиран катар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

— Све три књиге К. 1.60 франно. —

Наручују се упутницом.

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство;
задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда снабђева се сирочад одјећом и путним трошном, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

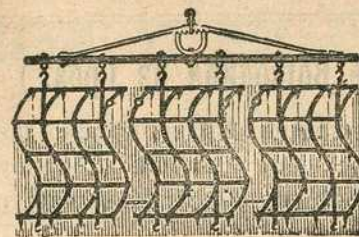
Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије

творнице **Ф. и И. Коваржик** из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, „Пфаф“ и систем „Сингер“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици

Управа.

Одговорни уредник: Буда Будисављевић.